

Dariusz Krasnodębski

Rajsk, st. 33, gm. Bielsk Podlaski, woj.
białostockie, AZP 43-86/-

Informator Archeologiczny : badania 26, 127-128

1992

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W wykopie pod instalacje kanalizacyjne na zapleczu budynków (st. 30) zadokumentowane zostały ściany wykopu. Stwierdzono liczne wkopy budowlane i remontowe (XIX–XX w.), które odcięły nawarstwienia z podwórzcy od ścian tylnych kamienicy frontowych. Na profilu południowo–zachodnim (od strony podwórza) uchwycono ślady obiektów i warstw średniowiecznych związanych z pierwotną zabudową lub gromadzeniem międzydziałkowym (ceramika XV–XVI w.). W wykopie kanalizacyjnym w obrębie posesji Stary Rynek 14 zadokumentowano murowaną w wątku polskim ścianę tylną kamienicy gotyckiej (cegły o wymiarach 9–10 x 12,5–14 x 27,5–29 cm). Zachowana dł. ściany wynosi 4,5 m, grubość 0,85 m. Oba tylne narożniki kamienicy (oba końce ściany tylnej) zostały w XVII w.? zniszczone przez wkop pod fundament kamienny, na którym wzniesiona została oficyna tylna (w konstrukcji ramowej) budynku frontowego. Nowożytna kamienica uległa skróceniu w trakcie tylnym. Głębokość pierwotnej, gotyckiej kamienicy wynosiła 16,5 m (mur gotycki odsłonięty w wykopie jest odległy o 16,5 m od linii, po której przebiega fundament pierwotnej ściany frontowej w kamienicy Stary Rynek 16).

W północno–zachodniej części piwnic pod obecnym budynkiem Stary Rynek 14 (st. 31) zadokumentowano lico gotyckiej ściany bocznej kamienicy. Wymurowana została w wątku polskim (cegły o wymiarach 8–8,5 x 12,5–13 x 28–28,5 cm). Wystąpiły 3 wnęki przesklepienie ostrołukowo — jedna z nich została przecięta przez ścianę tylną obecnej kamienicy. W czasach nowożytnych ściana gotycka została wylicowana i zastąpiona przez wymurowanie przesklepienia kolebkowego oraz zasypanie gruzem pach sklepiennych i położenie nowej podłogi. W tym okresie wcześniejsze nawarstwienia zostały wybrane — obniżono poziom użytkowy pomieszczenia pod kolebką. Odsłonięty mur gotycki był murem bocznym kamienicy, która stała na działce Stary Rynek 12 — obecna granica międzydziałkowa (między posesjami 12 i 14) jest wtórna i została wytyczona w XIX w.

Uzyskano 53 fragm. ceramiki średniowiecznej i nowożytnej oraz 1 fragm. naczynia szklanego.

Zabytki, dokumentacja terenowa i opracowanie znajdują się w Państwowej Służbie Ochrony Zabytków w Płocku.

Nie przewiduje się kontynuacji badań.

Polkowice–Stare Miasto, gm. loco, woj. legnickie patrz późne średniowiecze

Rajsk, st. 33
gm. Bielsk Podlaski, woj. białostockie
AZP 43–86/—

Polska Akademia Nauk Instytut Archeologii i Etnologii Podlaska Ekspedycja Archeologiczna

Badania prowadził mgr Dariusz Krasnodębski. Uczestniczyli studenci Instytutu Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego. Cmentarzysko, XVI–XIX w.

Stanowisko zlokalizowane jest w centralnej części wsi Rajsk, na wzgórzu przy cerkwi. Południowo–zachodnia część tego wzniesienia została zniszczona w l. 70., podczas prac ziemnych związanych z budową głównej drogi prowadzącej przez wieś oraz bocznej prowadzącej do zabudowań plebanii. Prace te oraz osuwanie się skarpy po większych opadach deszczu doprowadziły do odsłonięcia fragm. szkieletów ludzkich. Skłoniło to Podlaską Ekspedycję Archeologiczną do przeprowadzenia na małą skalę (tydzień) ratowniczych badań wykopaliskowych, prowadzonych równolegle do działań na terenie osady w Haćkach.

Badania objęły swoim zasięgiem obszar ok. 15 m², na którym wyeksplorowano 3 jamy o śr. od ok. 0,5 do 0,8 m i gł. ok. 1 m. Obiekty te wypełnione były kośćmi ludzkimi, których układ i charakter (m.in. brak małych kości) wskazywał, że był to pochówek wtórny. Kości te pochodziły zapewne z grobów zniszczonych w trakcie bliżej nieokreślonych prac ziem-

nych prowadzonych w przeszłości na terenie cmentarzyska przycerkiewnego (np. związanych z przebudową cerkwi tuż po II wojnie).

Z uwagi na całkowity brak materiału do datowania obiektu (ceramika lub części stroju), przy określeniu czasu jego użytkowania można opierać się jedynie na przesłankach historycznych oraz daleko idących hipotezach. Przyjąć można, że jest to okres pomiędzy XVI w. (od kiedy istnieje cerkiew w Rajsku) a 2 poł. XIX w.

Badania zostały zakończone i o ile nie nastąpi dalsze niszczenie stanowiska nie przewiduje się ich wznowienia.

Reszel, st. II
gm. loco, woj. olsztyńskie
AZP 18-67/—

Archeo-Adam

Badania prowadzili mgr mgr H. i A. Mackiewicz (autor sprawozdania). Finansowane przez W. Galickiego, K. Kaczmarczyka i W. Piwońskiego (osoby prywatne). Pierwszy sezon badań. Stare miasto, XVII-XX wiek.

Prace prowadzono od 18 V do 20 VI 1992 r. Wykop założony w zachodniej pierzei ulicy Podzamcze oznaczono nr 5 od A do I w obrębie st. II. Teren badań stanowił obszar o wymiarach 25 x 7 m i był przedłużeniem zabudowy szeregowej przy ulicy Podzamcze. Ponieważ projektowane budynki nie miały mieć podpiwniczenia, wykopy nie przekraczały gł. 1,3 m i szerokości 1 m. Tak więc prowadzono tu niepełną eksplorację, a co za tym idzie w żadnym miejscu nie osiągnięto calca, lecz jedynie strop warstw późnośredniowiecznych, i to nie na całej powierzchni. Generalnie można stwierdzić, iż w obrębie wykopu 5 uchwycono piwniczną zabudowę ul. Podzamcze, która uległa licznym przeobrażeniom związanym z odbudową i przebudową miasta oraz zniszczeniom spowodowanym pożarami. Wszystkie zarejestrowane nawarstwienia należy wiązać z okresem nowożytnym i współczesnym (XVI-XX w.), co potwierdza materiał ceramiczny. Natomiast obecność materiału zabytkowego, który można wiązać z późnym średniowieczem, a który pozyskano w partiach przydennych wykopu, w większości przypadków jest wynikiem przemieszania warstw średniowiecznych i nowożytnych na skutek różnego rodzaju prac budowlanych. Ponadto nawarstwienia potwierdziły przynajmniej 2 pożary związane z tym rejonem miasta (znane ze źródeł historycznych), z których jeden z całą pewnością miał miejsce w 1806 r. Odsłonięto także elementy zabudowy drewnianej w postaci bardzo zniszczonej (zbutwiełej) podłogi, którą uchwycono na gł. ok. 1,3 m. Natrafiono na nie w wykopach 5A, 5D, 5E, 5H, 5G i 5I. W przypadku wykopu 5D konstrukcjom drewnianym towarzyszyły duże kamienie i glazy, które wystąpiły również w wykopie 5C i 5B. W wykopie 5B kamienie te tworzyły regularny rząd wzdłuż wschodniego profilu. Pomimo niepełnej i w gruncie rzeczy wyrywkowej eksploracji, pozyskano bogaty materiał zabytkowy, który ogólnie można datować od k. XV do k. XIX w.

Dokumentacja znajduje się w archiwum Państwowej Służby Ochrony Zabytków oraz Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie (wraz z materiałami).

Rudy, gm. Kuźnia Raciborska, woj. katowickie patrz wczesne średniowiecze